

## HET HART VAN DE NACHT

Judith Lennox bij Boekerij:

*Het winterhuis*  
*Schimmenspel*  
*Voetstappen in het zand*  
*Schaduwkind*  
*Bloedzusters*  
*Het zomerverblijf*  
*Wilde aardbeien*  
*Voor mijn zussen*  
*Moederziel*  
*Stilte voor de storm*  
*Het hart van de nacht*  
*De Italiaanse minnaar*  
*Oude vrienden*  
*De laatste dans*  
*Een verliefde vrouw*  
*Verborgen levens*  
*Dubbelleven*

Judith Lennox

*Het hart  
van de nacht*

Berlijn, 1936.

Kay raakt verblind door het leven  
van de superrijken in Europa,  
maar achter een glamoureuze façade  
gaat soms wreedheid schuil...

Vertaald door Titia Ram



Eerste druk 2009

Vierde druk 2022

ISBN 978-90-599-0074-5

ISBN 978-94-023-0812-9 (e-book)

NUR 302

Oorspronkelijke titel: *The Heart of the Night*

Oorspronkelijke uitgave: Headline Review, an imprint of Headline  
Publishing Group

Omslagontwerp: Johannes Wiebel | punchdesign

Omslagbeeld: © Shutterstock

Zetwerk: ZetSpiegel, Best

© 2009 Judith Lennox

© 2009/2022 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

# Deel I

*De vertrouwelingen*

April 1936 - augustus 1939



# 1

Kay Garland ontmoette Miranda Denisov voor het eerst in een huis aan Charles Street, Mayfair. Miranda was opmerkelijk mooi, met een hoog voorhoofd, hoge jukbeenderen en volle lippen. Haar glanzende, golvende zwarte haar zat in een zijnscheiding en viel over haar schouders, en haar schitterende donkere ogen contrasteerden met haar magnoliablanke huid. Ze zag er ouder uit dan de zestien jaar die ze was. Hoewel Kay, die grotendeels zelfgemaakte kleding droeg en wier weinige sieraden erfstukken van haar moeder waren, er weinig verstand van had, zag ze wel dat de jurk van Miranda eenvoudig, verfijnd, duur en smaakvol was. Miranda was vriendelijk en beleefd, hoewel een beetje afstandelijk.

Het was de tweede keer dat Kay in het huis aan Charles Street was. Ze had gesolliciteerd naar de functie van gezelschapsdame voor juffrouw Denisov nadat ze de advertentie in *The Times* had gelezen. Haar vriend, Brian, die in een boekwinkel aan Charing Cross Road werkte, had hem aan haar laten zien: *Heer zoekt nette en goed opgeleide Engelse juffrouw tussen de achttien en twintig jaar als gezelschapsdame voor zijn dochter. Moet bereid zijn te reizen.* Kay was nog nooit verder weg geweest dan het Isle of Wight. Ze wilde vreselijk graag reizen. Ze wilde niets liever.

Het eerste gesprek was met de huishoudster, mevrouw Ingram, een vriendelijke vrouw uit Yorkshire. Ze had grondige en directe vragen gesteld. Dus juffrouw Garland was achttien? Hoe goed was ze opgeleid, naar welke school was

ze geweest? Was ze in goede gezondheid? Had ze tuberculose in de familie? De moeder van juffrouw Denisov, een Engelse, legde mevrouw Ingram uit, was aan tuberculose gestorven.

Mevrouw Ingram had verteld wat er van Kay werd verwacht als ze de functie van gezelschapsdame voor juffrouw Denisov zou krijgen. Dan moest ze juffrouw Denisov vergezellen naar haar lessen en afspraken, en haar reisgenote zijn. Ze zou niet mee hoeven naar formele avondafspraken, bals en diners, want de tante van juffrouw Denisov, madame Lambert, fungeerde bij dergelijke gelegenheden als haar chaperonne. Meneer Denisov verwachtte ook dat de geselecteerde kandidate zijn dochter Engelse les zou geven: elke ochtend een uur of twee zou voldoende moeten zijn.

Nu, een week later, moest Kay opnieuw naar het huis komen om kennis te maken met Miranda Denisov zelf. Er waren nog drie sollicitantes over, had mevrouw Ingram Kay verteld toen ze haar de salon binnenliet.

De kamer waar Miranda Denisov zat was schitterend ingericht. De banken en stoelen hadden roodbruine rug- en armleuningen met krullen en waren zacht glanzend gepolijst. Blauw met gouden damasten gordijnen hingen in de hoge vensters gedrapeerd. Er hingen schilderijen aan de muren en er lag een prachtig Perzisch tapijt op de vloer. Een dame op middelbare leeftijd, gekleed in lila chiffon, zat op de bank; ze werd aan Kay voorgesteld als madame Lambert.

Na de introductie werden er wat beleefdheden uitgewisseld. Toen tuurde madame Lambert naar Kay.

‘Je ziet er erg jong uit, als ik zo vrij mag zijn, mademoiselle Garland.’

‘Natuurlijk is ze jong, tante Sonya,’ zei Miranda een beetje ongeduldig. ‘Als ik het gezelschap van een saaie ouwe heks zou willen, had ik papa nog een gouvernante laten inhuren.’ Miranda wendde zich tot Kay en glimlachte voor het eerst



naar haar. ‘Vertel me eens iets over jezelf, juffrouw Garland. Waar woon je?’

‘In Pimlico, bij mijn tante.’

‘En je hebt een baan, toch? Dat zei mevrouw Ingram. Vind je het leuk werk?’

Kay werkte als gouvernante voor de vier kinderen van ene mevrouw Harrison. Mevrouw Harrison geloofde niet in gedwongen scholing voor kinderen; ze moesten alleen leren wat ze wilden leren. Kays uitputtende pogingen Storme, Syrie, Lionel en Orlando Harrison zo ver te krijgen iets te willen weten over de Rozenoorlog of samengestelde breuken te maken gaven haar vaak een wanhopig gevoel.

‘Niet erg,’ gaf ze toe. ‘Ik wil vreselijk graag iets anders doen.’

‘Waar hou je van? Van wat voor dingen?’

‘Lieve Miranda...’

Miranda negeerde de onderbreking van madame Lambert. ‘Vertel eens, juffrouw Garland.’

‘Eh, ik hou van tennis en fietsen...’

‘Fietsen! O, dat lijkt me zo heerlijk! Dat mag ik niet van papa. Hij zegt dat fietsen onbetamelijk is voor een dame.’

Kay bedacht hoe onmogelijk het was om zich Miranda Denisov, met haar perfect gekapte haar en haar crèmekleurige wollen plooirok op een fiets door de regenplassen te zien rijden, zoals Kay dat zo graag deed.

Kay vervolgde: ‘En ik ben dol op het theater en de bioscoop, en ik hou natuurlijk van lezen. Ik kan me uren vermaken in een tweedehandsboekwinkel, u niet? En waar ik nog het meeste van houd is kletsen... van die gesprekken ’s avonds, die uren en uren doorgaan. Niets is leuker dan dat. Vindt u ook niet?’

Er viel een stilte. Kay begon het een beetje benauwd te krijgen. ‘Geef kort en beleefd antwoord op de vragen,’ had tante Dot geadviseerd toen ze het de avond ervoor over het sollici-

tatiegesprek hadden gehad. Misschien had ze, niet voor het eerst, weer voor haar beurt gepraat.

Toen zei Miranda: ‘Volgens mij zouden we vreselijk goed met elkaar kunnen opschieten, denk je ook niet, juffrouw Garland?’

Kay voelde een golf van opwinding door zich heen gaan. ‘Bedoelt u dat ik de baan heb?’

‘Natuurlijk.’

Tante Sonya fronste haar wenkbrauwen. ‘Miranda, *chérie*, je vader...’

‘Papa vindt juffrouw Garland heus wel aardig, dat weet ik zeker, tante Sonya.’ Miranda wuifde de bezorgdheid van haar tante weg met een knip van haar vingers. ‘De anderen waren zo saai.’ Haar glimlach naar Kay had iets samenzweerderigs. ‘Ja, ik denk dat we het vreselijk goed met elkaar gaan vinden.’

Het regende nog steeds toen Kay kort daarna het huis van de familie Denisov verliet. De opwinding borrelde in haar op terwijl ze zich naar huis haastte om het nieuws aan tante Dot te vertellen.

Kays tante Dot werkte voor een vrouwenblad. Ze beantwoordde lezerspost onder het pseudoniem ‘nicht Freda’. Veel brieven schrijfsters waren vrouwen die hun verloofde of echtgenoot hadden verloren tijdens de Grote Oorlog. Sommigen waren arm en eenzaam. Toen Kay jonger was had tante Dot wel eens brieven van hen aan haar voorgelezen. Wat het probleem ook was, Kay had altijd aangeraden dat ze een hond moesten nemen. Ze wilde zelf zó graag een hond, maar dat kon niet omdat die dan de hele dag alleen thuis zou zijn. Tante Dot schreef altijd terug aan haar schrijfsters en vertelde hun dat werk een fantastische remedie voor een getroebde geest was, en dat je in vriendschap ook affectie en kameraadschap kon vinden. En dan zette ze haar bril af, poetste

de glazen, zuchtte en zei: ‘De arme ziel. Eenzaamheid is vreselijk, Kay.’

Hoewel tante Dot nooit was getrouwd had ze haar eigen advies opgevolgd en had ze vele vriendinnen. Etentjes in het huis in Pimlico waren levendige gebeurtenissen, met soms wel twaalf mensen rond de kleine eettafel. De vriendinnen van tante Dot waren van alle leeftijden en hadden meerdere nationaliteiten. Er waren haar collega’s van het tijdschrift, kennissen van de verscheidene verenigingen die pacifisme en socialisme voorstonden en mensen van de Volkenbond, waarvan ze lid was. Er waren kunstenaars, romanschrijvers en dichters, velen van hen straatarm. Er was een Oostenrijkse therapeut, de eigenaar van een Italiaanse delicatessenwinkel en het Franse gezin dat Dot had leren kennen toen ze tijdens de oorlog verpleegster was geweest in Étapes. Het echtpaar was begin jaren twintig naar Londen verhuisd en een schooltje begonnen waar de leerlingen op maandag, woensdag en vrijdag alleen Frans mochten spreken. Tegen de tijd dat Kay er op haar twaalfde van school was gegaan, sprak ze vlekkeloos Frans. Behalve oude vrienden kwamen er ook mensen met wie Dot bijvoorbeeld aan de praat was geraakt in een winkel, of meisjes die Kay op de bovenverdieping van een bus had leren kennen: ze kwamen allemaal naar de dineetjes van tante Dot.

In de dagen na Kays sollicitatiegesprek waren ze druk met wassen, verstellen en inpakken. Miranda en de rest van het huishouden zouden een week later naar Parijs vertrekken, had mevrouw Ingram Kay verteld. Meneer Denisov was al in Parijs; hij verwachtte dat het huishouden zich bij hem zou voegen zodra er een geschikte gezelschapsdame was aangenomen. Mevrouw Ingram had er tevens aan toegevoegd dat het onwaarschijnlijk was dat ze snel zouden terugkeren naar Londen.

Het was april, koud en winderig in Londen, maar op het

vasteland van Europa was het misschien al lente. Kay haalde haar katoenen rokken tevoorschijn, een lichte regenjas, korte broek, badpak en badmuts. Tante Dot maakte op haar naaimachine een avondjurk voor haar. Er moest een mooie hoed worden gevonden voor als er van haar werd verwacht dat ze meeging naar de kerk, en kousen en handschoenen moesten worden gestopt.

Toen Kay haar andere baan opzegde moest ze enorm haar best doen om de verheerlijkte glimlach te onderdrukken die tevoorschijn dreigde te komen op haar gezicht. Toen ze een paar dagen later voor het eerst echt het huis uitging voor haar baan bij de familie Denisov, voelde ze een plotse linge steek door zich heen gaan, en ze omhelsde tante Dot stevig.

Eenmaal bij het schitterende huis in Mayfair moest ze zichzelf helpen herinneren dat ze nu onderdeel van het huishouden was. Mevrouw Ingram bracht haar naar haar slaapkamer op de tweede verdieping. Er hing behang met een takjesmotief in de kamer, en hij was ingericht met een bed, een kleerkast, een ladekast en een wastafel. Kay pakte uit. Haar kleding nam nauwelijks ruimte in beslag in de grote kleerkast.

Er werd op de deur geklopt; Miranda kwam binnen. ‘Daar ben je!’ riep ze. Ze kuste Kay op beide wangen en keek om zich heen. ‘Wat een benauwd klein kamertje. Ons huis in Parijs is veel mooier.’

‘Ik vind het prachtig.’

‘Je hebt wel uitzicht op de tuin.’ Miranda tuurde uit het raam naar een betegelde binnenplaats vol gesnoeide buxusbomen. Ze draaide zich om naar Kay. ‘Ik ben zo blij dat je er bent! Papa wilde weer een gouvernante voor me inhuren, maar dat heb ik verboden. Ik ben veel te oud voor een gouvernante. Mijn laatste was altijd verkouden. Ze haalde elke keer als ze wat zei haar neus op.’

Kay schoot in de lach. ‘Dan ben ik vast een verbetering. Ik haal in elk geval niet steeds mijn neus op.’

‘En die daarvoor, mademoiselle Fournier, sloeg altijd met een liniaal op mijn knokkels als ik mijn les niet wist. Wel eens tot bloedens toe.’

‘Ik beloof dat ik je nooit op je knokkels zal slaan. Ik geloof niet in lijfstraf. Mijn tante Dot ook niet.’

‘Dot. Wat een gekke naam.’

‘Ze heet eigenlijk Dorothy. Tante Dot is de jongere zus van mijn moeder. Ze heeft me opgevoed nadat mijn moeder was overleden. Mijn vader is voor mijn geboorte in de oorlog omgekomen.’

‘Wanneer is je moeder gestorven?’

‘Toen ik drie was,’ zei Kay.

‘Dan heb ik zes jaar langer een moeder gehad dan jij. Kun jij je de jouwe nog herinneren?’

‘Een beetje. Ze had net als ik blond haar. We woonden in Hampshire. Er stonden appelbomen in de tuin... ik weet nog dat ik op het gras lag, omhoog keek naar de bloesem en dacht dat het net sneeuw was. Hoe was jouw moeder?’

‘Ze was beeldschon. Wil je een foto van haar zien, jufvrouw Garland?’

‘Kay. Noem me alsjeblieft Kay. En ja: ik wil heel graag een foto van haar zien.’

Miranda ging haar voor naar haar slaapkamer. De grote kamer met hoog plafond had hoge schuiframen met roze gordijnen. De muren waren behangen in een donkerblauw-violette kleur en de kamer stond vol met stoeltjes die bekleed waren met roze fluweel. Op de ladekast stonden veel poppen. Op het voeteneind van het bed lagen nog meer poppen. Het waren dure, ouderwetse poppen, met gezichtjes van was of porselein, en ze droegen kant en fluweel.

‘Die waren van mijn moeder,’ legde Miranda uit. ‘Ze spaarde ze toen ze klein was. Sommige zijn heel oud. Vind je ze

mooi? Ik vind ze soms prachtig, en soms haat ik ze.’ Ze pakte een pop met een rode cape en capuchon op. ‘Raad eens wie dit is?’

‘Dat zal Roodkapje wel zijn.’

‘Soms.’ Miranda glimlachte. ‘Maar soms...’

Ze draaide met een snelle vingerbeweging het hoofd van de pop om en het gezicht kreeg de rimpels van een oude vrouw; nog een draai en een derde gezicht verscheen, dat van een wolf, met rode ogen en ontblote tanden.

‘Toen ik klein was,’ zei Miranda, ‘was ik bang voor die pop. Ik was bang dat de wolf ’s nachts tot leven zou komen en me zou opvreten. Gek, hè?’ Ze zette de pop terug op de ladekast en gaf een ingelijste foto aan Kay. ‘Dat is mijn moeder. Was ze niet beeldschoon?’

‘Nou.’ Kay bestudeerde het melancholieke, gekwelde gezicht met donkere ogen. ‘Je mist haar vast vreselijk.’

‘Ik zag haar maar zelden. Mama was vaak ziek. Ze was bijna altijd in een kuuroord of sanatorium.’

‘En je vader? Die is toch in Parijs?’

‘Ja, die leer je binnenkort kennen.’

‘Reis je overal met hem naartoe?’

‘Wij allemaal. Papa wil alles precies op zijn manier.’ Miranda zette de foto terug op de kaptafel. ‘Ik heb zo verlangd naar iemand om mee te praten. Tante Sonya klaagt alleen maar. We worden vast goede vriendinnen, denk je niet, Kay?’ Kay zag een flikkering van bezorgdheid in Miranda’s donkere ogen.

‘Dat weet ik wel zeker,’ zei Kay.

Ze vertrokken een paar dagen later naar Parijs. Ze zouden met de Golden Arrow naar Frankrijk reizen, die om elf uur ’s ochtends van station Victoria vertrok.

Kay en Miranda deelden een eersteklascoupé met Miranda’s tante Sonya. Tante Sonya droeg een bontjas met een roze

fluwelen hoed die was afgezet met veren. Ze rilde en klaagde over de kou.

Kay had moeite niet met haar hand over de hoogpolige bekleding van de bank waarop ze zat te strelen, het suikerpotje niet op te pakken en het wapen rond de woorden PULLMAN CAR COMPANY LIMITED niet aan te raken. Toen de locomotief station Victoria uit reed zag ze de eerste pakhuizen vol roet, de rangeersporen en toen de achterkanten van huizen, de dingen die normaal gesproken verborgen blijven – vuilnisbakken, waslijnen en buitentoiletten van baksteen – zichtbaar voor de treinpassagiers. Toen maakte Londen plaats voor het glooiende groene landschap van Kent.

De locomotief minderde vaart toen ze de haven van Dover binnenreden. De betoverende opwinding van het aan boord gaan van de ferry volgde, het gevoel van de zee die onder het dek klotste. Een steward bracht hen naar hun privéhut. Tante Sonya liet zich kreunend op haar kooi zakken. ‘Wij gaan even aan dek kijken, tante Sonya,’ zei Miranda snel. Ze greep Kays arm en duwde haar de hut uit.

Ze stonden aan de reling en keken hoe de kustlijn van Engeland langzaam verdween. De zee glinsterde en de meeuwen maakten duikvluchten. Het waaide hard en Kay was blij dat ze een sjaal om had en haar gevoerde jas droeg. Miranda, die naast haar stond, droeg een jas van licht bont. Ze trok haar kraag op rond haar gezicht.

Ze gingen tijdens de oversteek op onderzoek uit op de ferry. Ze dronken koffie in de eetzaal en bespraken de andere passagiers, bedachten namen en beroepen voor hen. Tegen het eind van de reis gingen ze terug het dek op. Het eerste wat Kay van Frankrijk zag was weinig meer dan een grijze veeg aan de horizon. Toen doemden kust, stad en haven langzaam op uit de mist. Toen ze van de boot af stapte was Kay even gedesoriënteerd, het leek of de haven zelf ook bewoog als de zee. Ze bedacht opgewonden en vol ongeloof dat ze einde-

lijk voet op buitenlandse grond zette. Alles tijdens de treinrit door het vlakke land van het Pas de Calais betoverde haar, van de rode dakpannen op de huizen in de dorpen tot de bordes die de winkels sierden – *boulangerie, tabac, épicier*. Woorden, dat vond ze echt, die zoveel meer tot de verbeelding spraken dan ‘bakker’, ‘sigarenwinkel’ en ‘kruidenier’.

Ze werden van het Gard du Nord opgehaald door auto’s die hen naar de woning van het huishouden Denisov in het achtste arrondissement reden. Het huis was hoog en groots, met smeedijzeren balkons. Het was even donker en luxueus als het pand aan Charles Street. Kays slaapkamer op de derde verdieping was ingericht in bleek groen en wit. Ze keek uit het raam, over de straat, hoorde auto’s toeteren en zag mensen zich voorbij haasten. Ze voelde een verlangen dat zo intens was dat het bijna pijn deed: ze wilde de straten van deze onbekende en magische stad ontdekken.

Maar eerst moest ze tante Dot schrijven dat ze veilig was aangekomen. Ze pakte een vel briefpapier en schreef de datum, 10 april 1936, daaronder het adres van het huishouden Denisov, en daaronder het woord PARIJS, triomfantelijk drie keer onderstreept.

Die avond ontmoette Kay tijdens het diner Miranda’s vader. Konstantin Denisov was een fysiek imposante man; lang en goed gebouwd, met een brede borst, sterke schouders en een stevige nek. Zijn stem was diep en ferm, en hij sprak Kay aan in goed Frans met een zwaar accent. Hij zei dat juffrouw Garland op dagen dat er geen sociale verplichtingen waren met het gezin moest mee-eten; het zou een voorrecht zijn te kunnen spreken met iemand die Engels als moedertaal had. Meneer Denisov bewonderde de Engelsen, avontuurlijke en praktisch ingestelde mensen. Hij vond het belangrijk dat zijn dochter goed Engels sprak, het was per slot van rekening de moedertaal van zijn echtgenote, Miranda’s moeder, geweest. Hij hield van Engeland en had graag op het platteland ge-



woond, waar hij dan appels zou kweken en varkens zou hoeden. Jammer genoeg moest hij vanwege zijn werk het grootste deel van het jaar op het vasteland van Europa verblijven.

Het diner in huize Denisov, zo ontdekte Kay al snel, was heel anders dan het avondeten thuis. Er werd niet gezellig stooftpot of pastei opgeschept en er werden geen luidruchtige maar opgewekte discussies gevoerd over politiek of de nieuwste boeken. De discrete bediening en de verzameling porselein maakten Kay ineens onzeker dat haar tafelmanieren niet voldeden, dat de bruin fluwelen avondjurk met pofmouwttjes die tante Dot voor haar had gemaakt niet chic genoeg was. Ze was enorm dankbaar dat haar voeten, die ze niet mooi vond omdat ze, net als zichzelf, erg groot en smal waren, verborgen waren onder de tafel.

Konstantin Denisov leidde het gesprek. Als hij wat zei, was iedereen stil. Kay was zich een paar keer bewust van zijn harde, intelligente, inschattende blik op haar. Tijdens het dessert kwam Konstantins secretaris, Luca, binnen om zijn werkgever te melden dat er een telefoontje voor hem was, waarop Konstantin de tafel verliet. Tante Sonya en Miranda leken in zijn afwezigheid te ontspannen.

Kay leerde de daaropvolgende dagen de routine van het huishouden Denisov kennen. De bedienden en werknemers van Konstantin Denisov waren een kosmopolitische verzameling: een Engelse huishoudster, een Franse kok, een Duitse chauffeur, een Italiaanse secretaris. Hoewel Konstantin Denisov zelf Russisch was, was de voertaal in het huishouden Frans.

Als Kay en Miranda om acht uur 's ochtends opstonden was Konstantin meestal al naar kantoor. Tante Sonya, die in bed ontbeet, kwam om tien uur naar beneden, gapend en nog ietwat *déshabillée*. Dan gaf Kay Miranda een uur Engelse les terwijl tante Sonya de bloemen schikte en met mevrouw Ingram het menu doornam. Miranda sprak vrijwel accentloos

Engels, dus ze brachten de tijd door met het lezen van Shakespeare. Behalve Frans en Engels sprak Miranda vloeiend Duits, en haar Italiaans en Russisch waren redelijk.

Om één uur lunchten ze met tante Sonya, in een restaurant of thuis. De middagen werden doorgebracht met bezoekjes, winkelen, tennis en ballet. Miranda was gek op haar balletlessen. Als haar vader ontevreden over haar was verbood hij haar te gaan, wat ze vreselijk vond.

Om vier uur dronken ze thee met tante Sonya. Er arriveerde eens in de twee weken een mand van Fortnum and Mason uit Londen, met Dundee-cake, Cooper's Oxford-marmelade en Tate & Lyle-stroop. Na de thee rustte Miranda een uur en dan gingen ze zich omkleden voor het diner. Om halfnegen dineerde Kay met het gezin. Als Konstantin, Miranda en tante Sonya uitgingen naar een champagnediner of bal bracht een van de meiden Kay een dienblad met eten naar haar kamer.

Tante Sonya had een schoothondje, Frou-Frou, dat, als hij op schoot zat, uit de enorme massa zijde en chiffon tuurde die zijn bazin overdag droeg. 's Avonds kleepte Sonya zich in dramatisch zwart of donkerpaars satijn. Tante Sonya was altijd respectvol en oplettend om Konstantin te behagen. Als er iets misging in het huishouden probeerde ze dat te verdoezelen. Maar als Konstantin Denisov er niet was, hing tante Sonya op haar favoriete bank, Frou-Frou en een doos bonbons bij de hand, en likte af en toe aan haar wijsvinger om een bladzijde om te slaan. Miranda's verzoeken een wandeling te maken of te gaan winkelen werden beantwoord met een lusteloos: 'Maar ik ben zo moe, *chérie*,' of: 'Mijn arme hoofd doet zo'n pijn.' Het was Kay meteen duidelijk dat Miranda weinig affectie voelde voor tante Sonya. En hoewel tante Sonya Miranda 'liefje' en 'schat' noemde en haar kusjes gaf, was ze snel geïrriteerd als Miranda treuzelde of een grote mond had.

Toen Kay een week in Parijs was, kwam ze net thuis nadat ze een brief op de bus had gedaan toen ze Konstantin in de salon hoorde schreeuwen. Zijn gebulder werd onderbroken door tante Sonya, die angstig gilte: ‘Maar Kostya, lieverd!’ Toen klonken er een knal en een gil.

Kay keek op en zag dat Miranda over de balustrade geleund stond te luisteren. Kay rende naar boven. Miranda drukte haar vinger tegen haar mond om haar tot stilte te manen. Onder hen vloog de deur van de salon open. Miranda greep Kays hand en fluisterde: ‘Snel, ze mogen ons niet zien,’ en duwde Kay de trap op.

‘Wat is er aan de hand?’ vroeg Kay.

‘De familie Coreil – *une famille très snob* – heeft een uitnodiging afgeslagen om te komen dineren. Papa geeft tante Sonya er de schuld van.’ Miranda klonk tevreden. ‘Hij is razend op haar. Ik hoop dat hij haar op straat zet.’

‘Maar Miranda,’ zei Kay geschokt, ‘ze is je tante.’

Miranda deed haar slaapkamerdeur open; ze liepen naar binnen. ‘Nee, hoor,’ zei ze. ‘Ze is niet mijn echte tante. Ze is ooit de minnares van mijn vader geweest, heel lang geleden, dat is alles.’

Kay staaarde Miranda aan. ‘Zijn minnares?’

‘Ja, ze was zijn minnares.’ Miranda ging op een verguld bankje zitten. ‘Ongelooflijk, hè? Ze is zo dik, lelijk en dom. Maar ja: ze was zijn minnares. Toen mijn vader haar leerde kennen was ze getrouwd met de onfortuinlijke monsieur Lambert. De arme man is een paar jaar later gestorven... dat kun je hem ook niet kwalijk nemen, aangezien hij met haar was getrouwd. Zijn dood moet een opluchting zijn geweest. Ze deelt papa’s bed natuurlijk niet meer. Hij heeft nu een andere minnares. Volgens Conrad is ze erg mooi.’ Conrad was de chauffeur. Miranda begon te lachen. ‘Kijk niet zo geschokt, Kay. Had je dat nog niet geraden?’

Kay schudde haar hoofd.

‘Je zult me wel vreselijk vinden, dat ik zo over Sonya praat, maar ze doet alleen maar alsof ze me aardig vindt. Ze weet dat als mijn vader zou weten hoe ze me haat, hij haar zou wegsturen en dan kan ze nergens naartoe. Als ik het huis uitga om te trouwen, spreken we elkaar vast nooit meer.’ Miranda fronste haar wenkbrauwen. ‘Ik haat haar omdat ze me altijd bespioneert. Ze steekt haar neus in mijn zaken. Ze luistert mee als ik telefoneer en opent wel eens mijn post. Ik heb haar een keer betrappt toen ze mijn dagboek zat te lezen.’

‘Misschien is dat gewoon haar manier,’ suggereerde Kay, ‘om er zeker van te zijn dat je veilig bent.’

‘Nee, dat denk ik niet. Ze hoopt dat ze iets slechts over me te weten komt wat ze aan mijn vader kan vertellen. Ze denkt dat hij dan meer van haar gaat houden dan van mij. Ik zei toch al dat ze dom was? En ze pikt ook af en toe geld uit mijn tasje.’

Kay was verbijsterd. ‘Weet je dat zeker?’

‘Ik weet nooit precies hoeveel geld ik heb, dus het is moeilijk om het zeker te weten. Maar ze klaagt altijd dat ze te weinig geld heeft, en mijn portemonnee is wel eens leeg. Vader zal haar wel niet zoveel geven. Waarom zou hij ook? Ze doet niets nuttigs. En ze is zo krenterig. Als mijn vader er niet is, draagt ze afzichtelijke oude kousen die aan alle kanten zijn gestopt. Toen dat afgrijselijke hondje van haar een keer een vaas had gebroken heeft Sonya tegen mijn vader gezegd dat een bediende het had gedaan. Mijn vader heeft hem ontslagen. Wreed, hè, van haar? En ik word gek van al dat binnen zitten. “Maar ik ben zo moe, chérie... Ik heb zo’n hoofdpijn, lieverd.”’ Miranda’s imitatie van tante Sonya’s jammerende klacht leek angstaanjagend goed.

Miranda zat op haar knieën op de bank naar buiten te kijken. Ze zuchtte ontevreden. ‘O, ik ben dit huis zo zat! Zullen we morgen iets spannends gaan doen, Kay?’

‘Zoals?’

Miranda glimlachte. ‘Morgen neem ik je mee naar mijn vrienden.’

Miranda’s vrienden woonden aan de Rue Daru. Miranda had hen leren kennen in de kathedraal van Sint Alexander Nevsky, waar zij en tante Sonya wel eens een dienst bijwoonden. Op de sierlijke torens van de kathedraal stonden gouden koepels; de afbeelding van de heilige op de voorgevel was van goud en gekleurd mozaïek. Veel Russische immigranten waren neergestreken in dit deel van Parijs nadat hun wereld met de omverwerping van de tsaar in 1917 was ingestort.

Haar vader haatte zijn medebannelingen, legde Miranda aan Kay uit terwijl ze op weg waren van Miranda’s naaister naar de Rue Daru. Hij vond hen achterlijk en zielig, dat ze zich vastklampten aan het verleden. Als tante Sonya erachter kwam dat Miranda naar de Rue Daru ging, zou ze onmiddellijk een einde maken aan haar bezoeken. Maar Miranda had door de jaren heen geleerd hoe ze elke dag een of twee uurtjes vrijheid kon stelen. Tante Sonya was enorm lui en kon er nu en dan toe worden overgehaald Miranda alleen te laten bij de naaister of op balletles. Tante Sonya was dan misschien streng over de tijd wanneer ze Miranda na het passen of de les weer zou oppikken, maar was te dom om te beseffen dat Miranda als ze zich haastte binnen een halfuur bij de naaister klaar was, of zei dat een balletles twee uur duurde terwijl hij in werkelijkheid maar een uur was. Miranda had die gestolen uurtjes gebruikt om de mensen van de Rue Daru te leren kennen. ‘Madame Baranova geeft elke woensdagmiddag een feestje,’ zei ze tegen Kay. ‘Die zijn altijd zo leuk. Mensen komen er zingen, musiceren en verhalen vertellen en het eten is er heerlijk.’ Miranda haakte haar arm in die van Kay. ‘Alles wordt zoveel gemakkelijker nu jij er bent, Kay.’

Alexandra Baranova was de echtgenote van een generaal die in het leger van de tsaar had gevochten. De salon van het

appartement van madame Baranova was helemaal niet groot, maar Kay telde meer dan dertig gasten, die op de banken, stoelen, de vloer en in de vensterbank zaten. Zware donkerrode fluwelen gordijnen, versleten in de vouwen, hingen voor de hoge ramen. Op bijzettafeltjes en schoorsteenmantels stonden kobaltblauw keramiek, gelakte doosjes met afbeeldingen van glimlachende meisjes in fleurige klederdracht, en foto's van jongetjes in matrozenpakjes en meisjes met herthenogen met opstaande gerimpelde kraagjes en lange witte rokken. De kamer straalde vergane glorie uit, uitheemse charme.

Kay werd voorgesteld aan soldaten, dichters en musici. Een prins vertelde haar over zijn jeugd in Rusland: het kraken van de sneeuw onder zijn laarzen in de winter en de dansende vlinders boven de velden van goudkleurige maïs op het plateland rond de datsja van de familie in de zomer. Hij was eens op wolvenjacht geweest: zijn vader had hem voor op het zadel gezet en was met hem door het bos gereden, waar alle boomtakken zwaar waren van sneeuw en de zon zich alleen liet zien als een bleekwitte schijf die laag aan de parelgrijze hemel hing. Hij en zijn vrouw hadden in Sint Petersburg gewoond, in een huis met een tuin vol lindes en seringgen. Ze waren na de Revolutie uit Rusland ontsnapt, tijdens de verwarring in de burgeroorlog. Net als vele andere Russische bannelingen waren ze in eerste instantie naar Berlijn gegaan, waar ze de rekeningen hadden betaald met de opbrengst van de sieraden die ze Duitsland in hadden gesmokkeld, ingenaaid in de zomen van de jas van de prinses. In die tijd, zo vertelde de prins aan Kay, kon je in Berlijn een goed leven leiden als je goud of buitenlands geld had. De stad, die altijd als tolerant bekend had gestaan, had vele levendige – hoewel verpauperde – theaters, galleries, concertzalen en cabarets. Ze hadden altijd vrienden om zich heen gehad, dus ze hadden zich niet alleen gevoeld. Je kon in die tijd in Berlijn Russische kranten en boe-

ken kopen. Maar nu niet meer, ging de prins verdrietig verder; Berlijn was veranderd.

In het midden van de jaren twintig, toen de economie in Duitsland aantrok en Berlijn te duur werd, waren ze naar Parijs vertrokken. Niet lang nadat ze in Frankrijk waren gearriveerd was de prinses overleden. ‘Volgens mij,’ legde de prins aan Kay uit, ‘kon mijn vrouw zolang we in Berlijn woonden geloven dat we op een dag naar huis zouden terugkeren. Nadat we naar Parijs waren verhuisd gaf ze die hoop op. Volgens de dokter is ze aan griep overleden, maar ik heb altijd geloofd dat ze aan een gebroken hart is gestorven.’

Hij vroeg Kay of ze Londen miste.

‘Een beetje,’ zei ze, ‘maar ik heb altijd willen reizen.’

De prins glimlachte verdrietig. ‘Ik ook, toen ik jong was. Reizen is heerlijk als je weet dat je uiteindelijk weer naar huis kunt.’

Om drie uur aten ze kwarktaart en sachertorte en dronken ze thee, die op zijn Russisch werd geserveerd: in een glas met een lepel jam erin. Iedereen was stil toen een man met een zwarte baard pianospeelde, en daarna droeg een jonge vrouw een gedicht op. Toen vroeg madame Baranova aan Miranda of ze wilde zingen. Ze zong een Frans liedje, met een lichte, zuivere stem, begeleid door de bebaarde man. Ze waren allemaal zo charmant, interessant en vreselijk vriendelijk, maar Kay had het gevoel dat ze verdriet in zich droegen, als een streep zwart basalt in graniet.

Alexandra Baranova – Shura voor haar vrienden – vertelde Kay meer over het verleden van Konstantin Denisov. Konstantin was buitengewoon slim, zei madame Baranova. Hij had op tijd gezien hoe de wind waaide en was in buitenlandse bedrijven gaan investeren zodat hij niet, zoals zoveel van zijn vrienden zou overkomen, berooid zou achterblijven als de Revolutie kwam. Aan het eind van de Grote Oorlog was Konstantin met vele andere Russische emigranten naar

Berlijn vertrokken. Tijdens de Inflatie, toen mooie Berlijnsen zich prostitueerden voor een warme maaltijd, had Alexander Denisov een hele straat vol huizen gekocht. Een paar jaar later had hij ze verkocht voor meer dan tien keer het bedrag dat hij ervoor had betaald, en was daarmee een zeer vermogend man geworden.

Het werd Kay al snel duidelijk dat Miranda, hoewel sinds haar geboorte verwend met elke denkbare vorm van luxe, heel eenzaam was geweest. Miranda werd op haar wenken bediend, maar had zelden een moment voor zichzelf. Alles wat ze deed moest gebeuren onder iemands oplettende blik. Miranda was in een bepaald opzicht jong voor haar leeftijd: die poppen, en dat ze niet wist hoe ze een treinkaartje moest kopen, een snee brood moest roosteren of een knoop moest aanzetten. Kay daarentegen had van jongs af aan geleerd hoe ze onafhankelijk moest zijn, was zelf van school naar huis gelopen en had zichzelf in een leeg huis binnengelaten en haar eigen maaltijden gemaakt sinds ze negen was. Ze kende Londen en had gewerkt sinds ze van school was. Maar Miranda was veel wereldwijzer dan zij. Miranda wist op haar zestiende wat een maîtresse deed en hoe ze ertoe kwam dat te doen. In de buurt van de zakenrelaties van haar vader – mannen die twee of drie keer zo oud waren als zij – was Miranda charmant en zelfverzekerd, en flirtte ze een beetje. Miranda's dubbelhartige, geciviliseerde wereld verbijsterde Kay, en schokte haar soms.

Huize Denisov werd geregeerd door Konstantin. Het was voor het eerst dat Kay te maken kreeg met absolute autoriteit. Konstantin hield zijn zaken nauwlettend in de gaten en deed hetzelfde met zijn huishouding. Hij was sterk, snel van geest en wispelturig. Een verkeerd gekozen woord, een frons of lach op het verkeerde moment kon zijn humeur op slag doen omslaan: charme en welwillendheid verwerden dan tot